

Rondetafelgesprek Overstromingen in Zuid-Nederland

Susanne Görtz

Afgelopen juli, middenin de belangrijkste oogstweek van onze morellen (zure kersen voor de verwerkende industrie) ging het extreem veel regenen. Lokaal tot 180 mm in twee dagen tijd, waar normaal gesproken 75 mm valt in de hele maand juli. Hierdoor scheurden onze kersen en moesten we de oogst, waar we het hele jaar voor hadden gewerkt, grotendeels laten hangen, omdat de afnemers deze niet meer wilden.

Ons bedrijf is gevestigd op de vruchtbare oevers langs de Maas, deels in het winterbed en deels daarbuiten. Meteen na de heftige regenval steeg het water naar zulke hoogtes dat ons bedrijf, onze woning, medewerkers, landbouwvoertuigen en machines binnen een paar uur geëvacueerd moesten worden vanwege de onzekerheid of de dijk (die pas de komende jaren versterkt gaat worden) deze waterstanden kon houden. Bij een dijkdoorbraak zou het volledige bedrijf en onze woning 1,5 meter onder water komen te staan. Met man en macht hebben vrijwilligers, agrarisch ondernemers, waterschap en het leger de dijk in stand kunnen houden.

Onze appel- en perenboomgaarden buitendijks zagen eruit als een rampgebied, vol met rommel en slib en het fruit was door de kracht van het water weggespoeld. Of de aanplant, die een normale levensduur van dertig tot wel tachtig jaar heeft, deze waterschade in de zomer heeft overleefd, kunnen we nu nog niet inschatten. Zo niet, dan hebben we de komende decennia nog vervolgschade. We hebben alleen ervaring met hoge waterstanden in de winter, als de fruitbomen in rust zijn. Dat is ook precies de reden waarom teelt van onze fruitbomen in het winterbed nog nooit een probleem was. Deze overstroming in de zomer was ongekend en daar konden we als ondernemers geen rekening mee houden. Nog steeds midden in het oogstseizoen hebben we, toen het water weer was gezakt, alles op alles gezet om zoveel mogelijk van de oogst te redden, maar de schade was toen al enorm. Nu is het zaak om financieel dit jaar te overbruggen tot de volgende oogst in de zomer van 2022. Hopelijk hebben de overstroomde fruitbomen het overleefd, maar we houden ons hart vast.

Als ik met collega ondernemers in het gebied spreek zie je dat de emotionele en financiële impact groot is. Ik weet dat veel collega agrarisch ondernemers in Noord-Brabant en zuidelijk Gelderland langs het stroomgebied van Maas en Waal hetzelfde ervaren. Er is onmiddellijk actie ondernomen in het veld om een goed beeld te krijgen van de geleden schade en getroffen ondernemers. De belangenorganisaties LTO Nederland, LLTB, ZLTO en LTO Noord hebben landelijk direct aangedrongen op een snelle, adequate en ruimhartige regeling. De Wts-regeling heeft snel vorm gekregen en komt grotendeels tegemoet aan de nood en behoeftes van boeren en tuinders. Wekelijks is contact met het ministerie van LNV over de voortgang van de schadevergoeding door de overstromingen. Daarnaast was er ook veelvuldig contact met de waterschappen, waar op dit moment gelukkig nog voldoende kennis en expertise zit.

Wij danken ook de Tweede Kamer voor de Kamervragen die zijn gesteld over de voortgang. Voor ondernemers is goede ondersteuning en duidelijkheid van belang, zodat de energie op herstel kan worden gericht. De regeling zal niet alle schade, noch al het leed, oplossen. Het is te prijzen dat het gebied dat binnen de regeling valt, ruim is opgezet. Wij spreken onze waardering uit voor de inzet van de verschillende overheden om de directe impact zo goed mogelijk te adresseren en snel tot een geschikte schaderegeling te komen. Wel staan nog veel vragen over de interpretatie van de schaderegeling open en hebben ondernemers daar nog veel vragen over. We missen nog steeds de toelichting op de regeling. Waardoor het op de dag van vandaag nog niet duidelijk is welke schade wel en welke schade niet vergoed gaat worden. Ook zijn er ondernemers die net buiten het gebied vallen en teleurgesteld zijn. Deze onzekerheid frustrleert!

Als laatste een oproep waar uw Kamer het verschil kan maken. Agrarische ondernemers krijgen de grootste klappen van klimaatverandering. Schade door wateroverlast of extreme droogte zullen vaker zorgen voor grote financiële tegenslagen, waar niet altijd een Wts-regeling tegenover staat. Ga daarom aan de slag met de fiscale klimaat- en calamiteitenreserve. Eerder is hiertoe een motie aangenomen en dit voorjaar publiceerde het Ministerie van LNV een rapport over de mogelijkheden. Met deze fiscale reserve kunnen agrarische ondernemers noodzakelijke financiële buffers opbouwen in goede jaren om te gebruiken in jaren met slechte resultaten. Onverzekerbare risico's en niet-voorzienbare problemen kan de agrarische ondernemer zo mogelijk beter opvangen met de eigen financiële buffers. Al blijft het wel echt van groot belang dat de overheid klaar blijft staan om financieel te ondersteunen bij onvoorziene rampen, zoals de overstromingen van 2021.